

GK-054048

Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) Examination

March / April – 2019

MAOOC - 403 : Sanskrit

(Indian Philosophy - I)

(अणुभास्यम् – त्रिसूत्री – पातञ्जलयोगसूत्र)

(नियतिश)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ (अ) नीचेनामांथी गमे ते अेकगदधभंऽ आवश्यक विवरण आपी समझवो.

10

Translate with necessary explanatory notes any one of the following:

- (1) न च ज्ञातुमिच्छा जिज्ञासा नाधिकर्तुं शक्येति वाच्यम् ।
जिज्ञासापदस्य विचारार्थत्वात् । अत एव जिज्ञासितुमिच्छेदिति
पुराविदां वचनानि । जिज्ञासापदेन चैतज् ज्ञापयति । ब्रह्मज्ञानं
पुरुषार्थसाधनत्वादिष्टम् । तदिच्छापूर्णाया विचार आरभ्यत इति ।
यस्मात् कर्मादिभ्यो ज्ञानमेव पुरुषार्थसाधनमित्यतस्तज्ज्ञानाय
विचारोऽधिक्रियत इत्यतः शब्दार्थः । अधिकारी तु त्रैवर्णिक एव ।
न हि वेदविचारस्य वेदाधिकार्यतिरिक्तः शक्यते कल्पयितुम् । न हि
मन्दमतेर्वेदो नायातीति त्रैवर्णिके मतिमत्वधिकारिविशेषणं कल्प्यते ।
- (2) ननु अयमत्र संदेहः । यावता -सत्यं ज्ञानमनन्तं ब्रह्म (तै.२.१).
इत्याह श्रुतिरेव । विरुद्धं चैतत् । स्वरूपलक्षणकथने कार्यलक्षणस्य
वक्तुमशक्यत्वात् । विवादाध्यसितत्वाच्च । न हि ब्रह्मणो जगत्कर्तृत्वं
सर्वसंमतम् । न चागमोदितमिति वेदमात्रस्य ब्रह्मप्रमाणकत्वं वक्तुं
शक्यते । किं च व्यर्थश्चैवं विचारः । लक्षणप्रमाणाभ्यां हि वस्तुज्ञानं
भवति । तच्च स्वरूपलक्षणेनैव भवतीति किमनेन ।

(ब) नीचेनामांथी गमे ते बे पर टूंडी नोध लभो

04

Write a short note on any two of the following.

- (1) अथशब्दोऽर्थचतुष्टय वर्तते ।
(2) स्वरूप लक्षणा कथने कार्यलक्षणस्य वक्तुमशक्यत्वात् ।
(3) सामानाधिकरव्य विरोधः ।
(4) ब्रह्मविचार एवारम्भणीयो न धर्मविचारः ।

२ जन्माद्यस्य यतः शास्त्रयोनित्यात् सूत्र विस्तार थी समझवो.

14

Explain in detail सूत्र जन्माद्यस्य यतः शास्त्रयोनित्यात् ।

अथवा /OR

GK-054048]

1

[Contd....

બ્રહ્મસૂત્રના પ્રથમ સૂત્રનો સાર અણુભાષ્યમ્ ને આધારે આપો.

Discuss in detail the essence of પ્રથમસૂત્ર ને અણુભાષ્યમ્ ।

૩ શુદ્ધાદ્વૈત નો અર્થ આપી શુદ્ધાદ્વૈત સંપ્રદાયના સિદ્ધાંતો વિસ્તાર થી સમજાવો. 14

Define the term શુદ્ધાદ્વૈત and Explain in detail the principles of શુદ્ધાદ્વૈત.

અથવા /OR

વિવેચનાત્મક નોંધ લખો. (બે)

Write a critical note (any two)

(1) અણુભાષ્ય નું દ્વિકર્તૃત્વ ।

Dual authorship of અણુભાષ્ય

(2) વલ્લભાચાર્યસ્ય જીવનમ્ ।

Life of Vallabhacharya

(3) બ્રહ્મ જગત્ નું સમવાયિકારણ ।

(4) સૂત્ર ભાષ્ય - અધિકરણ

૪ યોગદર્શન નો પરિચય આપો. 14

Write a note on યોગદર્શન

અથવા /OR

વિવેચનાત્મક નોંધ લખો. (બે)

Write a critical note (any two)

(1) ચિત્તની પાંચ ભૂમિઓ

(2) યોગના યમ-નિયમ-આસન અંગોની ની ચર્ચા કરો.

Discuss યમ-નિયમ-આસન limbs of Yoga.

(3) પાંચ ચિત્તવૃત્તિઓ

Write detailed note on પાંચવૃત્તય:

(4) ધારણા - ધ્યાન સમાધિ વિશે લખો.

૫ (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. 07

Fill in the blanks with appropriate word.

(1) વલ્લભાચાર્ય _____ સંપ્રદાયના હતા.

(શૈવસંપ્રદાય, વૈષ્ણવસંપ્રદાય, જૈનસંપ્રદાય)

(2) ભારતીય આસ્તિક દર્શનો _____ છે. (ચાર, પાંચ, છ)

(3) અધિકરણ માં _____ અંગો છે. (ત્રણ, પાંચ, સાત)

(4) ન્યાયસૂત્રના રચયિતા _____ છે. (બાદરામણ, કપિલ, ગૌતમ)

(5) ચિત્તવૃત્તિનો નિરોધ _____ વડે થાય છે.

(જ્ઞાનભક્તિ, અભ્યાસવૈરાગ્ય, કર્મ અને સેવા)

(6) વૃત્તિઓ _____ થી નિવૃત્ત થાય છે. (જ્ઞાન, ધ્યાન, ભક્તિ)

(7) સમાધિપાદમાં _____ સૂત્રો છે. (૫૧,૫૨,૫૩)

(બ) જોડકાં જોડો/ Match the following

07

(1) બ્રહ્મસૂત્ર	(1) કપિલમુનિ
(2) વિષયર્ય	(2) નિર્બીજસમાધિ
(3) સાંરવ્યદર્શન	(3) સ્થિરસુખાસનમ્ ।
(4) વલ્લભાચાર્ય	(4) નાસ્તિકદર્શન
(5) ઋતંભરાપ્રજ્ઞા	(5) મિથ્યાજ્ઞાન
(6) આસન	(6) શુદ્ધાંદૈત
(7) બૌદ્ધ, જૈન, ચાર્વાક	(7) બાદરાયણવ્યાસ